

Certifieringsregler för

Sakkunnig inom radon

Förord

Certifiering innebär bestyrkande från en oberoende tredjepart att personen uppfyller krav i standard eller annan form av specifikation. Certifiering av personer vid RISE baseras på standarden SS-EN ISO/IEC 17024.

Denna certifieringsregel anger villkor för certifiering av Sakkunnig inom radon.

Certifieringsregeln är framtagen med hjälp av en referensgrupp. Referensgruppen består av relevanta intressenter i den aktuella branschen, bland andra Svensk Radonförening. Revidering av certifieringsregeln kan bli aktuell som en följd av erfarenheter av certifieringsregelns tillämpning. RISE äger certifieringsregeln.

I Sverige råder stor frihet på arbetsmarknaden för många yrkesgrupper att verka utan krav på yrkesbevis eller krav på fackutbildning. Genom att vi på RISE blir anlitate för att utföra oberoende granskningar och att ställa ut certifikat, kan vi på så sätt hjälpa till att validera och kvalitetssäkra yrkeskompetenser. Detta ger en ökad trovärdighet för yrkesutövarna, samtidigt som det kan skapa visshet för de certifierades uppdragsgivare.

Borås 2021-03-04

Stina Broberg Bergkvist

RISE Research Institutes of Sweden AB
Certifiering

Huvudkontor:
Box 857
SE-501 15 BORÅS
Sweden

Telefon +46 10 516 50 00
Fax +46 33 13 55 02
E-mail info@ri.se
Internet www.ri.se

Personcertifiering nås via
Box 553
SE-371 23 KARLSKRONA
Sweden

Telefon +46 10 516 63 00
Fax +46 455 206 88
E-mail fragor.person@ri.se
Internet www.ri.se/personcertifiering

Innehållsförteckning

Förord	2	
Innehållsförteckning		3
1. Omfattning		4
1.1	Arbetsbeskrivning	4
1.2	Bakgrund	4
1.3	Behörigheter	4
1.3.1	Radonbesiktning (utredning)	4
1.3.2	Radonprojektering (nybyggnation av byggnader och anläggningar)	4
1.3.3	Radonmätning	5
1.3.4	Radonåtgärder/Radontekniker (utförare av åtgärder)	5
2 Krav på utbildning och erfarenhet		5
2.1	Utbildning	5
2.2	Arbetslivserfarenhet	5
2.2.1	Tjänstgöringsintyg	5
2.2.2	Projektlista	6
2.3	Lämplighet	6
2.3.1	Professionellt förhållningssätt	6
3 Certifieringsprocessen		7
3.1	Allmänt	7
3.2	Ansökan	7
3.3	Granskning av ansökan	7
3.4	Examination - tentamen	7
3.4.1	Krav på godkänt resultat	7
3.5	Granskning och beslut	8
3.6	Certifikatets giltighet och årsrapportering	8
3.7	Förnyelse av certifiering	8
3.8	Förändringar i certifieringen	9
4 Övriga villkor för certifiering		9
5 Referenser		9
Bilaga 1 – Rekommenderade radonkurser		10

1. Omfattning

Denna regel omfattar certifiering av personer i rollen som sakkunnig inom kunskapsområdet radon. Syftet med certifieringen är att visa att personen uppfyller kraven i denna certifieringsregel. I de fall certifieringsregeln hänvisar till lagar, föreskrifter, standarder etc så är det alltid den senaste versionen/ändringen som gäller.

1.1 Arbetsbeskrivning

Arbetsuppgiften för en certifierad sakkunnig inom radon är primärt att mäta, utreda, bedöma och åtgärda problem vad gäller förekomst av radon i byggnader och anläggningar, såsom i bostäder och på arbetsplatser. Syftet med certifieringen är också att certifierade personer ska kunna vara sakkunniga i samband med ansökningar om radonbidrag.

1.2 Bakgrund

Syftet med denna personcertifiering inom radonområdet är att utgöra en validering av grundkompetens, erfarenhet och fortlöpande kompetens för yrkespersoner inom sitt teknikområde. En sådan kvalificering ska vara till hjälp för beställare, uppdragsgivare och myndigheter. Förhoppningen är att detta främjar kvaliteten i arbete som projektering, utredning, mätning, besiktning och sanering. Då ökar förutsättningarna att arbetet utförs med lämpliga kunskaper, lämplig utrustning, lämpliga mätmetoder och fackmässighet för att uppnå önskat resultat kring minskad exponering av radon i byggnader. Rekommenderade preparandkurser finns i bilaga 1.

Certifieringsordningar inom radonområdet för personer har funnits i olika versioner. Först under namnet Sitac, sedan SP och nu RISE. Gemensamt har varit att på ett seriöst sätt försöka definiera en lämplig kompetensnivå på de arbetsroller som förekommer inom radonbranschen.

Denna certifieringsregel har tagits fram i samverkan med berörda myndigheter intresseorganisationer och Svensk Radonförening för optimal passning mellan kravställare och yrkesutövare.

1.3 Behörigheter

1.3.1 Radonbesiktning (utredning)

Certifierad sakkunnig inom radon i denna kategori utför undersökningar av byggnader för att ta fram förslag för att åtgärda radonproblem. Arbetet innefattar kontroll av byggnadsmaterial, ventilation och övriga källor till radon (mark, vatten). För privatbostäder kan utredningar även ligga till grund för ansökan om radonbidrag.

Den certifierade tar fram underlag för beställare eller direkt mot entreprenör för åtgärder.

1.3.2 Radonprojektering (nybyggnation av byggnader och anläggningar)

Certifierad sakkunnig inom radon i denna behörighet projekterar radonförebyggande åtgärder och kan fungera som bygg-/projektledare samt beställarstöd vid genomförande av förebyggande åtgärder.

1.3.3 Radonmätning

Certifierad sakkunnig inom radon i denna kategori genomför radonmätningar utifrån metoder tillgängliga hos Strålsäkerhetsmyndigheten. Det gäller såväl mätningar över lång tid som kort tid samt registrerande mätningar. Mätningar för privatpersoner (årsmedelvärde) kan utgöra underlag för ansökan om radonbidrag, men korttidsmätning kan även utgöra underlag i samband med fastighetsförvärv. Mätningar kan även utgöra underlag till slutkontroll/slutbesiktning.

De certifierade genomför utplacering/inhämtning av mätidosor och mätare, samt tar fram mätresultat och rapporterar. Den certifierade genomför även registrerande mätningar i lokaler med tidsstyrd ventilation, samt räknar fram dagsmedelvärden för den tid lokalen används enligt Strålsäkerhetsmyndighetens metodbeskrivningar.

1.3.4 Radonåtgärder/Radontekniker (utförare av åtgärder)

Certifierad sakkunnig inom radon i denna kategori utför bygg- och rivningsrelaterade arbeten vid radonsanering, vanligtvis under ledning av annan person som projekterat åtgärderna eller ansvarar för utförandet.

2 Krav på utbildning och erfarenhet

2.1 Utbildning

Ingen formell grundutbildning krävs. Den sökandes kompetens värderas utifrån individuellt kunskapsprov samt praktisk erfarenhet inom området.

2.2 Arbetslivserfarenhet

Den sökande ska med intyg eller med annan verifierbar information styrka praktisk erfarenhet från radonbranschen inom minst ett område:

- a) radonbesiktning (utredning)
- b) radonprojektering (nybyggnation)
- c) radonmätning
- d) radonåtgärder (utförare)

Den sökandes erfarenheter ska sammanlagt motsvara normalintensiv yrkesverksamhet under minst 2 år.

2.2.1 Tjänstgöringsintyg

Erfarenheten styrks med tjänstgöringsintyg eller annan likvärdig dokumentation. Med intyg menas ett dokument som redovisar den sökandes erfarenhet, men har en annan person än den sökande som intygsgivare. Intygsgivaren kan vara arbetsgivare, uppdragsgivare eller annan betrodd person som har kompetens och möjlighet att utöva insyn i den sökandes yrkesbana. Certifieringsorganet kontrollerar regelbundet med stickprov att intygade uppgifter är med verkligheten överensstämmande.

2.2.2 Projektlista

Utöver tjänstgöringsintyg ska den sökande redovisa erfarenhet från projekt med en projektlista. Projektlistan ska visa genomförda projekt. Minst fem projekt med tillhörande referenser ska redovisas.

I en projektlista behöver det framgå följande:

- Projektbeskrivning
- Den sökandes roll i projekten
- Projektid som visar när projektet genomfördes, ex 2016-11
- Referenser, med kontaktuppgifter såsom e-post och/eller telefonnummer, som kan styrka din roll i projektet.

Certifieringsorganet kontrollerar regelbundet med stickprov att intygade uppgifter är med verkligheten överensstämmande.

2.3 Lämplighet

Lämplighet för uppgiften att vara sakkunnig inom radon ska styrkas av den sökande med en signerad blankett "Accepterande av Professionellt förhållningssätt".

2.3.1 Professionellt förhållningssätt

För att erhålla certifiering ska den sökande förbinda sig att acceptera, tillämpa och förespråka följande principer:

- **Uppträdande:** Att i sitt värv uppträda på ett oklanderligt och värdigt sätt.
- **Fackmässighet:** Att tillämpa ett objektiva synsätt där problem och potentiella lösningar bedöms utifrån fackmässigt perspektiv.
- **Integritet:** Att i förekommande fall påtala brister, felaktigheter, och etiska tveksamheter i uppdrag eller arbetsuppgifter på ett tydligt och konstruktivt sätt.
- **Lojalitet och oberoende:** Att utföra uppdrag lojalt, ändamålsenligt och i enlighet med uppdragsgivarens instruktioner utan att åsidosätta samhällets bästa.
- **Konfidentialitet:** Att inte obehörigen röja information man fått del av genom uppdrag eller anställning.
- **Lagstiftning och standarder:** Att hålla sig informerad om och tillämpa gällande lagstiftning och standarder inom aktuellt område.
- **Certifieringsregler:** Att hålla kontakt med certifieringsorganet (RISE) och sköta de skyldigheter som finns under certifieringsperioden, t ex årlig rapportering.

3 Certifieringsprocessen

3.1 Allmänt

För att bli certifierad som sakkunnig inom radon behöver aktiviteterna i nedanstående certifieringsprocess följas. Vissa aktiviteter åligger den sökande att utföra och andra aktiviteter åligger RISE att utföra.

3.2 Ansökan

Ansökan sker i följande steg:

- a) Den sökande ansöker om certifiering via ansökan som finns på RISE webbplats under personcertifiering. I och med att ansökan skickas in accepteras "RISE allmänna villkor" och "Generella villkor för personcertifiering" samt RISE hantering av personuppgifter (GDPR).
- b) Den sökande faktureras en ansökningsavgift.
- c) Den sökande får tillgång till RISE kundportal genom en aktiveringskod som skickas ut efter ansökan. Den sökande loggar in till RISE kundportal och laddar där upp intyg och andra dokument som krävs för bedömning av den sökandes kompetens för certifiering.

3.3 Granskning av ansökan

Vid granskningen av ansökan kontrollerar RISE att ansökan är komplett, och att ansökan kan hanteras inom reglerna. Den sökandes redovisade kompetens bedöms av RISE certifieringsingenjör. Om certifieringsingenjören bedömer att ansökan inte är fullständig behöver den sökande komplettera med ytterligare information eller dokument. Utöver granskning av ansökan krävs att den sökande har skrivit ett godkänt kunskapsprov i regi av RISE (se examination) för att bli certifierad.

3.4 Examination - tentamen

Examination innebär att kandidaten genomgår kunskapsprövning. Prövningen sker i form av tentamen. För att kunna bli certifierad ska denna prövning vara slutförd med godkänt resultat. Denna prövning bokas via RISE eller via utbildningsföretag som RISE har avtal med. Tentamen kvalitetssäkras av RISE och tillhandahålls av RISE eller avtalat examinationsföretag.

3.4.1 Krav på godkänt resultat

Kandidaten ska styrka sin kunskap inom området genom att uppnå godkänt resultat på en grundläggande tentamen. För att uppnå godkänt resultat ska kandidaten klara 70 % av maxpoängen. Kraven på godkänt resultat gäller vid nyansökan och förnyelseansökan (vid omcertifiering).

Om kandidaten inte uppfyller kraven på godkänt resultat vid tentamen för nyansökan och förnyelseansökan kan omtentamen ske. Efter tre underkända tentamen måste kandidaten ha ett uppehåll på minst 6 månader innan ny omtentamen kan ske. Ny tentamen upprättas vid varje omtentamen.

Vid förnyelse av certifiering har den sökande rätt till förenklad kunskapsprövning under förutsättning att den sökande har arbetat halvtid inom meriterande områden under tidigare certifieringsperiod, (se 3.7).

Vid ansökningstillfället får godkänd tentamen vara högst 2 år gammal. Dock kan eventuella väsentliga ändringar i lagstiftning som tillkommer sent, göra att en tidigare tentamen blir inaktuell och att en ny tentamen kan krävas i direkt anslutning till ansökningstillfället.

3.5 Granskning och beslut

När granskningen av kandidatens kompetens är färdigbehandlad lämnas ärendet över till en certifieringsingenjör som inte har varit involverad i certifieringen för beslut. När ett beslut är fattat skickar RISE ut beslutsbeskedet och papperskopia på certifikatet om kandidaten valt detta i sin ansökan. Aktuell status i handläggningen av ärendet går alltid att utläsa i kundportalen.

När beslut om certifiering är fattat kan den certifierade kunden logga in på kundportalen för att ladda hem ytterligare kopia på certifikatet. Får kandidaten avslag på ansökan om certifikat redovisas skälen för detta. Kandidaten har möjlighet att överklaga beslutet i enlighet med "Generella villkor för personcertifiering".

3.6 Certifikatets giltighet och årsrapportering

Giltighetstiden för certifikatet är 5 år. Certifikatet gäller under förutsättning att certifikatsinnehavaren årligen har sänt in årsrapport till RISE som redovisar arbetslivserfarenhet som sakkunnig inom radon samt information om eventuellt genomförd fortbildning.

Även "nollrapportering" ska lämnas in, det vill säga om certifikatsinnehavaren inte haft några uppdrag eller utbildningar under certifieringsperioden. Det är certifikatsinnehavarens ansvar att bevaka de datum som gäller för årsrapportering och certifikatets giltighet, samt att höra av sig till RISE i god tid för årsrapportering och förnyelse av certifikatet. I regel är dock RISE behjälpliga med detta.

För granskning av årsrapport fakturerar RISE en avgift.

3.7 Förnyelse av certifiering

När innevarande certifieringsperiod går ut för ett certifikat har certifikatsinnehavaren möjlighet att certifiera om sig för en ny period. Förnyelse kan göras inom två år efter att tidigare certifiering gått ut. Förnyelsen följer samma process som vid en ny ansökan om certifiering, vilket innebär att den sökande genomgår kapitel 3.2 – 3.6.

Vid ansökan om förnyelse ska den sökande skicka in:

- a) Ansökan om förnyelse, se kapitel 3.2
- b) Årsrapport för det senaste året, se kapitel 3.6
- c) Lämplighetsintyg, se kapitel 2.3
- d) Intyg om genomförd godkänd tentamen, se kapitel 3.4

För denna granskning fakturerar RISE en ansökningsavgift.

Vid förnyelse av certifiering har den sökande rätt till förenklad kunskapsprövning under förutsättning att den sökande a) har arbetat i väsentlig omfattning under certifikatets giltighetstid samt b) medverkat i ett symposium hos Svensk Radonförening. Arbete i väsentlig omfattning bör omfatta minst 2,5 års heltidsarbete eller 5 års halvtidsarbete inom området enligt kapitel 2.2 under den femåriga certifieringsperioden.

Specialfall: Vid sjukdom, föräldraledighet och andra liknande skäl, kan RISE i enskilt fall efter bedömning besluta att kravet är uppfyllt trots arbete i väsentlig omfattning inte har förekommit.

3.8 Förändringar i certifieringen

Innehavaren av certifikatet ska utan dröjsmål informera RISE om ändringar i förhållanden som kan påverka förmågan att uppfylla kraven för certifieringen.

När det sker ändringar i certifieringsregeln som kräver ytterligare utvärdering kommer RISE att informera om vad som krävs av den certifierade för att uppfylla de ändrade kraven.

4 Övriga villkor för certifiering

Det är möjligt att rapportera klagomål mot en person som RISE har certifierat. Klagomålet ska vara skriftligt och ska handla om brister som har en tydlig koppling till kraven i denna certifieringsregel. RISE bekräftar till den klagande om klagomålet är relaterat till aktiviteter som RISE är ansvarig för. Om klagomålet är betydande informerar RISE även den certifierade personen. RISE utreder klagomålet och den klagande får information under utredningens gång. Beslut i klagomålet fattas av en person som inte har varit involverad i det uppdraget som klagomålet avser. Beslutet meddelas den klagande. Civilrättsliga tvister hanteras av domstol. Klagomål mot RISE certifieringsbeslut eller avslag om certifiering hanteras av RISE Certifieringsstyrelse.

Utfärdat certifikat kan återkallas av RISE, tillfälligt eller definitivt, om villkoren för certifieringen inte är uppfyllda. Detta och andra specifika villkor för personcertifiering framgår av "Generella villkor för personcertifiering" i RISE INFO 2010:33.

En person med giltigt certifikat har möjlighet att marknadsföra detta genom att använda certifieringsmärket eller logotyp från RISE. Villkor för användningen av märken och logotyper framgår av information på RISE webbplats alternativt kan informationen erhållas direkt från RISE. När certifikat upphör att gälla, upphör personens eller företagets rätt att marknadsföra certifikatet.

5 Referenser

SS-EN ISO/IEC 17024 Bedömning av överensstämmelse – Krav på organ som certifierar personer

Bilaga 1 – Rekommenderade radonkurser

RISE Certifiering förutsätter att den sökande har tillräcklig kompetens inom radonområdet. Med detta avses att ha och kunna tillämpa kunskaper om radon avseende byggnadsmaterial, mark, vatten och påverkan genom ventilation, och hur radonförekomst kan mätas och hur mätinstrument kalibreras.

RISE Certifiering rekommenderar att den sökande genomgår en preparandkurs inför kunskapsprov och certifieringsansökan.

Exempel på rekommenderade kurser är

- Strålsäkerhetsmyndighetens (SSM) fördjupningskurser med inriktning mätning
- Svensk Radonförenings kurser inom utredning och åtgärder
- Sveriges Geologiska Undersöknings (SGU) egna kurser eller medverkan i kurser